

GRAD VELHARTICE NA ČESKEM

Spomin.

Napisal Franc Bregar.

Dovolite mi, naj bom samo enkrat popolnoma odkritosrčen, samo enkrat naj teče pero, kakor ga je volja, samo enkrat naj srce vrže vse neresnične odeje s sebe; drugič sem zopet pripravljen govoriti, kakor se mora, malo resnice in veliko domišljije, a vedno tako, da je vsem prav. Močno sem izmučen; kadar pa človek ne more delati nič hvaležnejšega, govori včasih tudi resnico; zato mi morda ne boste zamerili.

Bil sem ves dan v muzeju; imel sem nalogo določiti in obrazložiti prednosti in pomanjkljivosti Baroccijeve slike „Jezus pokliče apostola Andreja“ ter sem pristopal in meril, odstopal in sodil in nanovo pristopal in meril. Dan je bil solnčen in mehka, sivkasta sinjina neba ter mlačna gorkota ozračja je bila izvabila ljudi iz hiš, da je vse mesto, opustelo in ubito od dolgega tedna jesenskega deževja, zašumelo kakor mrtvi čebelnjak ob prvem pozdravu spomladnega solnca. Tudi muzej je bil bolj svetel in bolj pisan kot navadno. (To je nemara tudi vzrok, da sem svojo nalogo slabše opravil, kot bi bili želeli oni, ki so mi jo dali; videl sem manj pomenljive stvari, a pozabil sem najvažnejše: glavna prednost Baroccijeve slike je ta, da je izdelana v šestnajstem stoletju, in poglobljena napaka, da je v galeriji jako slabo obešena.) Po vseh širnih dvoranah je zamolklo brnelo od polglasnih pogovorov, koraki so se popolnoma izgubljali na mehkih prožnih tleh, a vsepovsod je trepetal ostri šum svile in lahni vonj lepih parfumov. Razen dveh — jaz ne vem, kaj sta bila, a če smem soditi po obleki in izrazu in besedah ter po neza-

upnem pogledu, s katerim so ju motrili sluge, bi moral reči, da sta mestna potepuha, ki sta prišla sem na toplo bolj uživati baržunaste naslanjače kot Rubensa — razen dveh potepuhov so bili vsi ostali odlični ljudje, ki bi se pred njimi človek skoro moral sramovati, ako nima rumenih črevljev. Celo slikarji, ki po kotih kopirajo, so opravljeni z odličnim okusom, dasi bi jim tisti, kdor je bral slovenske povesti, ne prisodil te hudobije.

Pred kratkim so prinesli časopisi vest, da se je socialna demokracija sprla z Maksimom Gorkim zaradi njegovega „prononsiranega nagnjenja k meščanskemu življenju“. Ni ji zameriti, toda tudi Gorkij bi se dal upravičiti. Kdor se je enkrat v slabem trenutku pustil opojiti od močnega parfuma, ga ne bo pozabil navekomaj, kakor ne more pozabiti zver omamljivega duha vroče človeške krvi. Jaz sem danes videl to sladko opojnost, videl sem jo v lenih, drsajočih korakih, videl sem jo v polzaprtih očeh in polnem, vsepozablajočem smehu, v udobni lenosti, ki je ležala po naslanjalih in se grela ob žarki svetlobi zlatih velikih okvirjev kroginkrog, v izgubljenem pogledu, ki je prenasičen blodil po dvoranah in iskal srcu še neobčutene slasti in očesu še nevidenega užitka. Ti ljudje krog mene so bili malokrvni, toda čistokrvni in lepo opravljeni. Zdi se, da življenje prečivkajo kakor veseli vrabčiči bogato žetev, ko je na vseh poljih in po vseh potih natreseno obilo prosa in pšenice. Neizmerno bogastvo je zneseno z vsega sveta v te visoke, svetle dvorane, je njim je za voljo, da se trudno oko nikoli ne